

Božja mimica.

edmero-pikčasti polonici pravijo pri nas tudi božja mimica. Stara Jurkova mati, ki je vedela toliko povesti, mi je nekega dolgega zimskega večera pripovedovala, odkod je mala živalca dobila to preljubko ime.

V davnih časih je živel na veliki graščini bogat in plemenit gospod. Nikoli ni maral zla storiti najmanjšemu svojih podložnikov in srce ga je bolelo, kadar je moral koga obsoditi, četudi le na majhno kazen. Zakaj v tistih časih so bili graščaki tudi sodniki svojih podložnikov.

Imel pa je ta graščak hudobnega valpta; Vresk mu je bilo ime. Lepo in prijazno je znal govoriti svojemu gospodu, neusmiljeno pa je ravnal z njegovimi podložniki. Zato mu je gospod zaupal, ker ga ni poznal, kmetje pa so ga sovražili in preklinjali.

Zgodilo se je pa, da so nekega dne našli grofovega brata ubitega v vaškem jarku. Iskali so morilca, in gospod, ki je svojega brata zelo ljubil, je močno trpel ob misli, da bo moral kaznovati zločinca.

Že drugi dan je stopil pred svojega gospodarja valpet Vresk in mu naznanil, da je našel morilca. Pripeljal je pred njega starega kmeta, ki so mu lasje že siveli. Čelo so mu preprezale globoke gube, iz oči pa mu je sijala čudovita milina in dobrotu. Graščak ga je opazoval nekaj časa, nato pa se je začudil in vzkliknil: »Ne, ne, ta ne more biti morilec! Iz oči mu berem, da je nedolžen.«

Vresk pa se je trikrat priklonil pred gospodom in ponižno rekel: »Milostivi gospod! Tudi mene srce boli, ko moram stati kot njegov tožnik pred vami. Toda presodite sami, vaša milost! Ves je bil krvav po obleki, ko smo ga našli spečega na njivi, in tele stvari je imel skrite v svojem suknjiču.«

In položil je valpet pred grofa lep, srebrno okovan nož in usnjato denarnico. Grof si je vse ogledal in reči spoznal; bile so bratove.

Zdaj ni več dvomil. S težkim srcem je sedel na sodniški stol in obsodil starega moža v smrt na grmadi.

Stari kmet je zatrjeval, da je nedolžen. Sam ni vedel, odkod so prišli madeži na njegovo obleko, ne kako nož in denarnica v njegov suknjič.

Ko ga je pa grof obsodil, je vedel, da zanj ni več pomoči. Žalosten se je vrnil v svojo koč, da se pripravi na smrt.

Kmetje v vasi so mahoma zvedeli za težko obdolžitev in kruto obsodbo ter so prestrašeni zmajevali glave in sklepali roke. V trumah so romali v grad pred samega grofa in ga prosili, naj oprostí kmeta, ker je nedolžen. Še muhi ne bi storil žalega.

Grof jih je poslušal in žalosten odslavljal. Preveč je bilo dokazov proti kmetu — ni ga mogel oprostiti. Prelita kri je vpila po kazni.

Valpet Vresk pa je medtem pripravljval grmado. Hitel je na vso moč in zdelo se je, da že komaj čaka, kdaj bo zagledal ubogo žrtev na gorečem lesu. Grof, ki ga je videl, je mislil, da ga smrt gospodovega brata žalosti in zato tako hiti, da kaznuje moža, ki je njegov morilec. Blizu grmade je dal Vresk postaviti visok prestol, odkoder naj bi grof gledal, kako bo ogenj končaval krivičnika.

Že je napočil usodni dan in velikanska množica se je zbrala okoli grmade, da zadnjikrat vidi ubogega kmeta. Vsi so vedeli, da bo umrl nedolžen, in

čudno pričakovanje se je polastilo vseh. Še v zadnjem trenutku so pričakovali znamenje z neba, ki naj dokaže kmetovo nedolžnost.

Komaj je prišel grof in se usedel na svoj prestol, že so pripeljali obsojenca, ki se je bil vdal v svojo usodo in v voljo božjo.

»Zvežite ga,« je zapovedal Vresk hlapcem. »In pripravite se, da zažgete grmado, ko da gospod znamenje.«

Tedaj je rekel obsojenec: »Preden umrjem, bi rad še molil k Bogu, svojemu Gospodu.«

»Ne,« je zavpil Vresk. »Zvežite ga!«

Grof pa je slišal te besede in je zapovedal: »Pustite obsojenca, naj moli! Naj pride njegova duša skesana pred večnega sodnika.«

Vresk je nejevoljen zamahnil z roko.

Obsojenec pa se je pripognil, da bi pokleknil na tla kraj grmade. Toda prav na mestu, kamor je hotel poklekniti, je čepela majhna, rdeča, sedmeropikčasta polonica in je nemirno zgibala krila. Kmet jo je nežno dvignil in položil na drugo stran, da je ne bi zmečkal. Šele nato je pokleknil in pričel moliti.

Grof ga je opazoval.

Opazoval ga je ves čas, ko je molil. In zraven je gledal malo, črnopikčasto živalco. In videl jo je, kako je razpela krila, se dvignila v zrak ter odletela.

Priletela je Vresku na roko. In medtem, ko je kmet molil, je valpet Vresk ves nejevoljen stegnil roko in stisnil malo, rdečo živalco ter jo zmečkal. Na roki se je pokazala rdeča lisa.

Grof je opazil krvavo liso in videl Vreska, kako nestrpno čaka, kdaj bo kmet nehal moliti, kakor bi se bal, da mu žrtev ne uide.

V tem je kmet vstal in že so ga zgrabili hlapci, da ga porinejo na grmado. Mahoma pa se je dvignil grof s svojega sedeža ter zaklical: »Pustite tega moža! On ni umoril mojega brata.«

In medtem, ko je govoril, je ostro gledal Vresku v obraz in je videl, kako je pobledel.

Ta pa je stopil pred svojega gospoda in mu rekel: »Gospod, videli ste dokaze. Kdo drugi naj bo kriv, če ne on?«

»Kdo?« je odgovoril grof. »Ti, ti sam si kriv!«

In prijel ga je za roko. »Vidiš krvavo liso? Ti si ubil mojega brata. Ni se ti smilila uboga živalca, ki se ti je nevede usedla na roko. S slastjo si jo strl in umoril. Ubogi mož pa, ki pričakuje smrti, jo je lepo prijel in preložil, da ji ne bi storil zla. Kdor uboge živalce ne more uničiti, tudi človeka ne more ubiti.«

Vresk se je pričel tresti, grof pa mu je zaklical: »Priznaj svoj zločin!«

Res je bil Vresk kriv. Grofov brat ga je zalotil na goljufiji, ko je kmetom odmerjal previsoke davke, pa jih grabil v lastni žep. Bal se je, da ga ne bi naznanil gospodarju, in je zato gospodarjevega brata ubil. Nato pa je našel spečega kmeta ter ga namazal s krvjo in mu podtaknil pokojnikov nož in denarico.

Grof je obsodil Vreska v smrt na grmadi, ki jo je sam s tako vnemo pripravljval.

Kmet pa je namesto njega postal grajski valpet.

Ljudje so govorili, da je sam nebeški Gospod poslal tisto malo polonico, da je pričevala o resnici in nedolžnosti. In od tistega dne so nežno živalco klicali za božjo mimico ali božjo poslanko.